

KISFALUDI STROBL ZSIGMOND: I. világháború kapuvári áldozatainak emlékműve

A magyarországi első világháborús monumentumok együttese ezernél több olyan objektumot ölel fel, amelyeknek létrejöttét az az 1917-ben kibocsátott belügyminiszeri rendelet inspirálta, amely a települések számára előírta a XX. század első világhégesében meghaltak emlékének kötelező érvényű megörökítését. Kisfaludi Strobl Zsigmond (1884-1975) a XX. század kimagasló jelentőségű életművet teremtő, minden korszakban megbízásokkal elhalmozott szobrász 16 db, az I. világháborúra, hőseire és áldozataira emlékező és emlékeztető, a háború következményeire hivatkozó monumentális alkotást tervezett és valósított meg. A mester a két világháború között kivitelezett hősi emlékmű-sorozatáról csak futó epizódokként emlékezik meg az Emberek és szobrok címmel 1969-ben közreadott visszaemlékezésében. „Első hősi emlékművem a kapuvári szobor: egy ősmagyar keblére dőlt sebesült zászlótartó. Egységesen, egyszerűen megoldott drámai kompozíció, egy elvesztett háború.”. A Kapuvár városát átszelő főközlekedési út mellett fekvő központi Fő tér parkjában 1924-ben avatták fel az 1914-18-as világháború kapuvári hősi áldozatainak emlékművét. A kis dobot közrefogó, lépcsőzetes alapra épített, magas talapzatra helyezett, mészkőbe faragott kompozíciót 2008-ban felújították. A több mint kétszázhatvan helybéli hősi halott nevét tartalmazó névsort ebben az évben Pölöskei Sándor nyugalmazott igazgató vezetésével felállt bizottság pontosította. A hősi halált haltak neveit felsorakoztató fekete márványtáblákkal övezett talapzaton lehanyatló, kezében, illetve a vállán zászlót tartó katonát támogató ősmagyar vitéz áll, mögöttük vastag lecsontolt fatörzs zárja le a kompozíciót. A mozgalmas kontúrral közrefogott súlyos tömböt részlet-gazdag kidolgozással ellenpontosza a művész: a kard, a tőr, a tölténytáska, a ruharajt, a sújtás és a sisak is pontosan kidolgozott és gazdag plaszticitással előadott. A kapuvári mű a hős halála-, illetve a historizáló, az ősmagyar mitológiakörhöz kapcsolódó motívumokat feldolgozó emlékműtípus jellegzetes példája. Kovalovszky Márta művészettörténész állapította meg e műcsoportot áttekintve egy 1988-ban megjelent tanulmányában: „Noha a húszas években készült világháborús emlékműveken újra megjelennek a régi magyar legendák alakjai, az idők megváltoztak, s így az ő szerepük, jelentőségük is más.” Az emlékmű minden nézete, még a hátsó nézete is átgondolt, a lecsontolt fatörzs, a dús redőzésű lobogó fontos mű-összetevő.

